

ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

Покращення обліково-аналітичного забезпечення формування та управлінням фінансовими результатами визначає необхідність вивчення сучасного механізму формування показників звітності, виявлення проблем в даній сфері та пошук шляхів їх вирішення.

З поступовим перетворенням бухгалтерського обліку із засобу фіксації інформації про факти господарського життя в потужну інформаційну систему управління підприємством в цілому та управління прибутком, зокрема, до проблем, що повинні бути вирішені як на теоретичному, так і на практичному рівні належить переорієнтація системи на задоволення запитів користувачів, що потребує перегляду методологічних засад його організації, ведення та представлення інформації у звітності.

Методика формування фінансових результатів для підприємств України в системі фінансової звітності визначена НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [1]. Цей стандарт значною мірою враховує основні вимоги до інформації, яку повинні розкривати суб’єкти господарювання стосовно відображення фінансових результатів протягом звітного періоду. Однак його критичний аналіз свідчить про те, що деякі методологічні положення даного документу вимагають більш повного розкриття, уточнення та удосконалення, не повною мірою відповідають вимогам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та не забезпечують суб’єктів контролювання та управління якісною інформаційною базою щодо фінансових результатів.

Методика формування фінансових результатів для підприємств України в системі фінансової звітності зазнала змін та починаючи з 2013 року визначена НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, яким передбачено складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) [1]. У міжнародній практиці методика формування фінансових результатів визначається Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 1 “Подання фінансових звітів”, яким передбачено складання Звіту про прибутки і збитки [2].

НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” наближене до міжнародних вимог фінансової звітності та містить інформацію щодо формування фінансового результату (розділ I) та сукупного доходу підприємства (розділ II) в розрізі наступних показників: валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування, чистий фінансовий результат, інший сукупний дохід до оподаткування, інший сукупний дохід після оподаткування, сукупний дохід. Окрім цього, у зазначеному законодавчому акті міститься перелік додаткових статей, які при необхідності можуть використовуватися при складанні звітності [1].

Таким чином, у звіті міститься обліково-аналітична база щодо величини наступних показників щодо формування фінансових результатів:

- валовий прибуток, який характеризує ефективність роботи структурних підрозділів підприємства за центрами витрат і центрами відповідальності, де відбувається формування змінних витрат, безпосередньо пов’язаних з виготовленням продукції та загальновиробничим управлінням, а також визначення виробничої собівартості;

- фінансовий результат від операційної діяльності, який характеризує ефективність операційних витрат, пов’язаних з формуванням виробничої собівартості, загальногосподарським управлінням і збутовою діяльністю та іншими операційними витратами;

- фінансовий результат до оподаткування, який характеризує рівень формування прибутку підприємства до його оподаткування з урахуванням всіх видів витрат, які виникають на підприємстві;

- чистий фінансовий результат, який узагальнює та дає якісну оцінку рівня формування прибутку (збитку) з урахуванням всіх видів витрат, які виникають на підприємстві, в тому числі витрат з податку на прибуток.

Отже, можна зробити висновок, що сучасна система бухгалтерського обліку в Україні характеризується низкою проблем відносно упорядкованості формування фінансових результатів. Однією з проблем є неузгодженість між потребами в інформаційному забезпеченні суб'єктів господарювання щодо розміру прибутку або збитку від різних видів діяльності та наявною методикою їх формування та відображення у фінансовій звітності.

Зважаючи на відсутність такої інформації, вважаємо за доцільне доповнити інформаційну базу форми №2 інформацією про створений прибуток підприємства за видами діяльності і чистий прибуток власників після відчуження доходів в частині сплати податку на прибуток. Такий підхід виправданий з економічної точки зору, оскільки співставлення показників доходів і витрат за джерелами і напрямками їх утворення дає можливість контролювати прибуткові і збиткові господарські операції [3,с.20].

Процес управління прибутком завершується етапом його використання, який впливає на формування фінансових результатів в наступних звітних періодах. Тому, відображення у фінансовій звітності процесу розподілу чистого прибутку створював би завершену (єдину) інформаційну базу для контролювання та управління фінансовими результатами. В свою чергу, інформація має містити дані щодо покриття збитків та поповнення:

- фонду споживання (на внутрішнє та зовнішнє споживання; на благодійну діяльність, на розвиток територіальних громад тощо);

- фонду накопичення (в необоротні та оборотні активи);

- резервного фонду (до нерозподіленого прибутку).

Наявність у фінансовій звітності інформації про напрями розподілу прибутку необхідна як для внутрішніх, для і для зовнішніх користувачів. Така інформація надасть змогу різним користувачам оцінити та проконтролювати не тільки сам процес формування фінансових результатів підприємства, а й ефективність політики розподілу та використання чистого прибутку підприємства.

Важливою для всіх користувачів є інформація про реінвестування прибутку на приріст активів (необоротних і оборотних), що впливає на перспективність розвитку підприємства та зростання його ринкової вартості.

Таким чином, зазначені зміни щодо формування інформації про фінансові результати на бухгалтерських рахунках та у фінансовій звітності дозволять забезпечити користувачів якісною та релевантною обліковою інформацією про фінансові результати господарської діяльності підприємства щодо усіх її видів як окремо, так і у сумі загального підсумку, а також розкриють інформацію про розподіл отриманого прибутку.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1(МСБО 1). Подання фінансової звітності. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.

3. Дідоренко Т. Організація та предмет методології бухгалтерського обліку [Текст]. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*: міжнар. зб. наук. праць. 2014. Вип. 3. С. 19-22.